कार्यक्रम कार्यान्वयन क्षेत्र

तराईका २२ जिल्ला पूर्वमा झापा जिल्ला देखि सुदुरपश्चिमको कञ्चनपुर सम्मका २२ जिल्लाका २८४ स्थानीय तहहरू मध्ये १५० स्थानीय तहहरू छनौट गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ । कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने जिल्लाहरूलाई निम्नानुसार चार समुह (Cluster) मा विभाजन गरिएको छ :

समुह १ : झापा, मोरङ्ग, सुनसरी, उदयपुर, सिरहा, सप्तरी

समुह २ : धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही, पर्सा, बारा, रौतहट

समुह ३ : चितवन, नवलपरासी ब.सु. पूर्व, नवलपरासी ब.सु. पश्चिम, रूपन्देही, कपिलवस्तु

समुह ४ : दाङ्ग, बाँके, बर्दिया, कैलाली, कञ्चनपुर

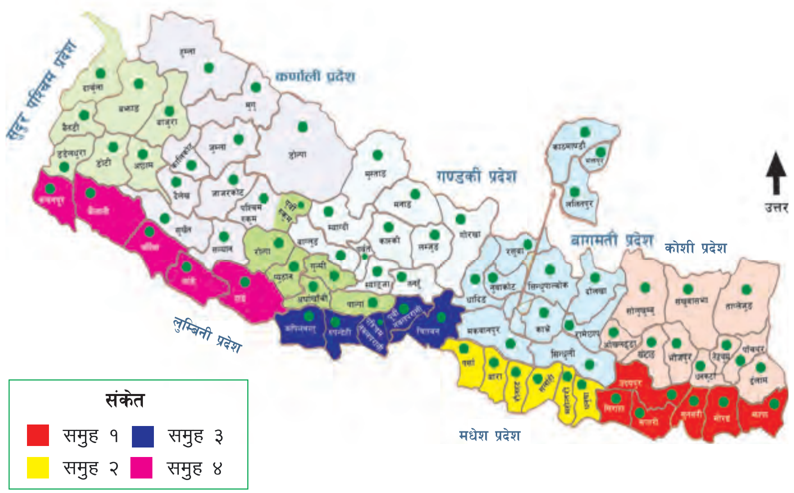

प्रविधिगत लागत साझेदारी विवरण :

यस कार्यक्रमको प्रविधि लागत सहभागिता निम्नानुसार हुनेछ :-

क्र.सं.	प्रणाली	हरित जलवायु कोष	वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र	स्थानीय तह	उपभोक्ता
१	विद्युतीय चुलो	१०%	४८%	१९%	२३%
२	तह ३ को सुधारिएको चुलो	४०%	४०%	१५%	५%
३	घरायसी बायोग्यास	२८%	४८%	१०%	१४%

कार्यक्रम कार्यान्वयनका चरणहरू

चरण	मार्फत
स्थानीय तहबाट आशयपत्र माग	- राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा सूचना प्रकाशन - www.aepc.gov.np मा सूचना प्रकाशन
आशयपत्र मूल्यांकन	वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र
स्थानीय तह छनौट तथा सम्झौता	वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र र सम्बन्धित स्थानीय तह
उपभोक्ता विवरण माग संकलन	सम्बन्धित स्थानीय तह
लक्षित वर्गको उपभोक्ताको विवरण प्राथमिकीकरण	वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र
प्रविधि जडान तथा आपूर्ति कर्ता छनौट	वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र
प्रविधि जडान तथा हस्तान्तरण	छनौट भएको निर्माण तथा आपूर्ति कम्पनी
अनुगमन तथा मूल्यांकन	वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र, सम्बन्धित स्थानीय तह र हरित जलवायु कोषले छनौट गरेको संस्था

थप जानकारीका लागि सम्पर्क :

वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र
जैविक ऊर्जा शाखा
मध्य बानेश्वर, काठमाण्डौं, फोन नं. ०१-४५९८०१३, ४५९८०१४ Ext.- २७०
इमेल : ccs@aepc.gov.np, वेबसाईट : www.aepc.gov.np

नेपाल सरकार
ऊर्जा, जलश्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय

वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र

मध्य बानेश्वर, काठमाडौं ।

"स्वच्छ चुलो, आधुनिक भान्छा"

कार्यक्रमको नाम	स्वच्छ चुलो कार्यक्रम
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र
दातृ निकाय	हरित जलवायु कोष (GCF)
कार्यक्षेत्र	तराईका २२ जिल्लाका* २८४ मध्ये १५० स्थानीय तहहरु *झापा, मोरङ्ग, सुनसरी, उदयपुर, सिरहा, सप्तरी, धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही, पर्सा, बारा, रौतहट, चितवन, नवलपरासी ब.सु. पूर्व, नवलपरासी ब.सु. पश्चिम, रूपन्देही, कपिलवस्तु, दाङ्ग, बाँके, बर्दिया, कैलाली, कञ्चनपुर
प्रविधिहरू	विद्युतीय चुलो, तह ३ (Tier 3+) को सुधारिएको चुलो र घरायसी बायोग्यास
उपभोक्ता	स्वच्छ चुलो प्रविधिमा पहुँच नभएका वा सिमित पहुँच भएका तराईका घरधुरीहरू
समयावधि	५ वर्ष (२०८०/८१ देखि २०८५/८६ सम्म)

पृष्ठभुमि

स्वच्छ चुलो कार्यक्रम जलवायु परिवर्तनको प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्न र सबैभन्दा जोखिममा परेका समुदायको जलवायु परिवर्तनसँग अनुकूलन गर्ने क्षमतालाई बलियो बनाउन वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रले हरित जलवायु कोषको आर्थिक सहयोगमा सञ्चालन ल्याएको कार्यक्रम हो ।

यस कार्यक्रमले तराईमा खाना पकाउन प्रयोग भईरहको परम्परागत ऊर्जा (गुईठा, दाउरा, कृषिजन्य अवशेष) तथा आयातित इन्धन (एल पि जि, मट्टीतेल) को खपतलाई न्यूनीकरण गर्न आधुनिक तथा स्वच्छ चुलो (विद्युतीय चुलो, तह ३ को सुधारिएको चुलो र घरायसी बायोग्यास) को प्रवर्द्धन गर्ने लक्ष्य लिएको छ ।

वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रले आ.व. २०८०/८१ बाट पाँच वर्षको लागि यस कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याएको छ जस अन्तर्गत केन्द्र, हरित जलवायु कोष, स्थानीय तह र लाभग्राहीहरूको लागत साझेदारी रहने छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत तराईका २२ जिल्लाका २८४ मध्ये १५० स्थानीय तहहरूमा ५ लाख विद्युतिय चुलो, ४ लाख ९० हजार तह ३ को सुधारिएको चुलो र १० हजार घरायसी बायोग्याँस जडान गर्ने लक्ष्य रहेको छ ।

प्रविधिगत पञ्चवर्षिय जडान तथा वितरण लक्ष्य

क्र.सं	प्रणाली	पहिलो वर्ष	दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	चौथो वर्ष	पाँचौ वर्ष	जम्मा
१	विद्युतिय चुलो	५००००	१००००००	१३५०००	१३५०००	८००००	५०००००
२	तह ३ को सुधारिएको चुलो	५००००	१००००००	१३००००	१३००००	८००००	४९००००
३	घरायसी बायोग्याँस	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००	१००००

स्थानीय तह छनौटका आधारहरु :

कार्यक्रम कार्यान्वयन तराईका २२ जिल्लाका २८४ वटा स्थानीय तह मध्ये १५० स्थानीय तहमा गर्नुपर्ने लक्ष्य भएकोले १५० भन्दा बढी आशयपत्र आएको खण्डमा देहाय बमोजिम प्राथमिकताको आधार लिईनेछ :

- **पहिलो प्राथमिकता** : तिनवटै प्रविधिहरू माग गर्ने गाउँपालिका र नगरपालिका
- **दोस्रो प्राथमिकता** : तिन मध्ये दुईवटा प्रविधि माग गर्ने गाउँपालिका र नगरपालिका
- **तेस्रो प्राथमिकता** : एउटा मात्र प्रविधि माग गर्ने गाउँपालिका, नगरपालिका, उप-महानगरपालिका र महानगरपालिका

तर १५० भन्दा कम माग आएको खण्डमा पनि सम्बन्धित स्थानीय तहले खाना पकाउने स्वच्छ ऊर्जा प्रविधिलाई प्रवर्द्धन गर्ने कुरालाई प्राथमिकता राखेको र कार्यक्रममा सहभागीता एवं लागत साझेदारीका विषय कार्यपालिकाको निर्णय सहित आशय पत्र पेश गरेको हुनुपर्नेछ ।

लाभग्राही छनौटका आधारहरु :

लाभग्राही छनौटको जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानीय तहको हुनेछ । सो को लागि प्रादेशिक कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाई (PPMU) ले सहयोग गर्नेछ । छनौटका आधारहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :-

१) प्राविधिक सम्भाव्यताका आधारहरु

- विद्युतिय चुलो जडानका लागि कम्तिमा १५ एम्पियर क्षमताको मिटर जडान भएको हुनुपर्ने वा सो नभएमा सम्बन्धित उपभोक्ताले स्तरोन्नती गर्ने प्रतिवद्धता गर्नुपर्ने,
- तह ३ को सुधारिएको चुलो जडानका लागि दाउरा वा बायोमासको सहज तथा सुलभ उपलब्धता हुनुपर्ने,
- घरायसी बायोग्यास जडानका लागि घरमा कम्तिमा एउटा गाईवस्तु पालन भएको हुनुपर्ने ।

२) आर्थिक-सामाजिक आधारहरू

प्राविधिक सम्भाव्यता आधारहरू परिपूर्ति भए पछि देहाय बमोजिम आर्थिक-सामाजिक सूचकका आधारहरूमा लाभग्राहीको अन्तिम छनौट गरिनेछ ।

- घरमुली महिला भएको (Female headed) परिवार
- एकल महिला (Single women/Widow) भएको परिवार
- आदिवासी/दलित/पिछडिएको वर्ग (Indigenous/Disadvantaged Group)
- शारीरिक अशक्तता (Disability) भएको परिवार

अपेक्षित उपलब्धिहरु :

- कम खर्चमा लक्षित वर्गका घरधुरीहरूमा स्वच्छ तथा आधुनिक चुलोको पहुँच पुगेको हुने,
- स्थानीय तहको स्वच्छ ऊर्जाका कार्यक्रम कार्यान्वयन क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने,
- खाना पकाउने इन्धनको लागि लाग्ने खर्च तथा समयको बचत, रोजगारी सिर्जना, धुवाँजन्य रोग जोखिम न्यूनीकरण, कार्वन उत्सर्जनमा कमी जस्ता आर्थिक, सामाजिक तथा वातावरणीय सुधार भएको हुने,
- विद्युतीय चुलोको कारण स्वदेशी विद्युत खपतमा वृद्धी भई प्रतिव्यक्ति विद्युत खपत बढ्ने,
- आयातित तथा परम्परागत खाना पकाउने इन्धन माथिको निर्भरतामा कमी आउने ।